

Beehazáq Il Ch’et’aah

[preamble]

Kót’éego Haz’aah: Baá akohwiindzingo éi ilígo adaanisíjkéesgo nihiisilá. Áadóó aheelt’éego dóó bee nihá’ahoot’i’ígíí doo handit’áago. Bíla’ ashdlá’ii éi t’áá’ áltsoni bée hólǵilgo beehwiidoo’aat t’áá nílk’eh dóó aheelt’éego bee ahaanitsáhakeesgo éi bee ahihodíne’enah nahasdzaan bikáagí.

Kót’éego Haz’aah: Diné doo ilígo baa nitsahakeesgo adeesdee’ éi biniinaa t’áá na’níle’dii ábi’dil’í. Biniinaa diné bini’ dazlǵí’ dóó nahasdzáán t’áá níít’ée’ bíla’ bee hídeeznáá ashdlá’ii t’áá biniik’eh hadeesdzih nízingo bee bá haz’áq doo dóó yoodlǵnígíí dóó doo yináldzidgo dóó doo bini’ si’áqago t’áá altsoni’i’ hookáá’ dine’é aláahdi bee ba’akohwiidzin doo.

Kót’éego Haz’aah: Tsí’dó doo t’áágéedda bíla’ ashdlá’ii’ ách’aa’ hadeesdzih nizingo t’áadoo le’é bee bidiljishgo biniinaa éi bíla’ ashdlá’ii t’áá altsoni’i’ bee baahoochǵgo beehazáanii bá alyaa.

Kót’éego Haz’aah: Tsída aláahdi ach’ǵhol’ǵ k’é wolyé hígíí dine ałqą at’éhígíí kéyah yee da’ahootą doo biniyé.

Kót’éego Haz’aah: Bíla’ ashdlá’ii kéyah dahnidahaaz’áqago yee da’ahótą’ígíí yik’éhgo deiyiłníshígíí yee háádaashzǵíh bíla’ ashdlá’ii bee baa ákohwiiniidzinígíí binahjǵ’ bíla’ ashdlá’ii ilígo baanitsináhoodeeskéez. Diné dóó sáanii t’áá ła’í nízínigo aheeltéego bá adahazǵ’ǵ éé bina,hjǵ’ diné beeiina’ náas nooséel dóó iiná yá’át’éeinii néididooléelgo bá bichą’ hwíidóone’.

Kót’éego Haz’aah: Kéyah yá nidaazinígíí yee ádáhadaasdǵíh kodóó nididooleyéel ahił nideiilnishgo kéyah nidahaz’áqago yee do’ahóótą’ígíí bił náhásdzáán t’áá níít’ée’ bidine’é yee hodisin doo. Bíla’ ashdlá’ii bee baa hóch’ǵ’ígíí doo t’áá bí bini’ k’ehgo hiinánánígíí.

Kót’éego Haz’aah: T’áá altsoni’i’ yaa akonǵdzin dii bee baa hóchǵ’ígíí dóó t’áá yínik’eh iináago aláah ániłtsohgo baa nitsá’hákeesgo binahjǵǵ’ baa ákohwiiniidzinígíí bee ha’oodzǵíh.

K’ad Kót’e Áłah’ Azlǵí’ǵ’ígíí Yee Ák’ihadaasdǵíí

Díí nahasdzáán bee bá ha’adziih bíla’ ashdlá’ii bee baa hóchǵ’ígíí bik’ehgo ó’ool’íłdoo biniyé, bíla’ ashdlaa’ii t’áá altso bá áté dóó kéyah t’áá át’é sinilígíí bá’at’é, t’aalá’ǵjiniínigo dóó bíla ashdlá’ii nináníł’áqǵǵ’ ádiíyółtą’ dooleel dii ha’oodzii’ígíí. Bíla’ ashdlaa’ii áłahjǵ’ bini’niłíldoo dóó yee náásgóó anootǵíldoo. Áadóó bee ó’hoo’aqahdoo nee’ni’jǵ’ bee hodilzindoo dii bee’aahóchǵ’ígíí dóó yínik’ehgo bee náas ’iiná yidilǵdoo dii kéyah haz’áqadoo dóó tówónanígóó be hołǵilzidoo t’áá altsohjigo dóó bik’eh ’ééhozin doo dóó dilyindoo naat’áqanii kéyah yándaazinígíí bitahgo aadóó diné yił kééhat’ǵinií yásizínígíí bił haz’áqǵǵi.

Łáa’ii Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Bíla’ashdlá’ii t’áá altsoh yínik’ehgo bidizhchǵíh dóó aheelt’eego ilígo bee baahóchǵ’í. Eíí hánǵ’ dóó hánítshakees hwiihdaasya’ eíí binahjǵ’ ahidinǵnáhgo álıleek’ehgo k’é bee ahił niidlǵ.

Naaki Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Tsidǵi t’áá ájít’é beeháhaz’ą’ haahóchǵ’go dóó yínik’ehgo nijigháo kodóó bee hoo’a’ígíí bik’ehgo t’áadoo bee’ al’áq’át’éhégoó. Jó dii dóone’é idlinígíí, hakágǵi anoolninígíí, asdzání dóó diné idlǵhígíí dóó nihizaad áadóó nihe’oodla’ áadóó nihiwáashindoon baa nitsiikeesígíí áadóó bee ndahsiidzinígíí, dóó nihikéyah dóó nihi’dizhchǵíhǵǵ’ bee nihaahóchi’.

Kodóó nasgóó doohaadeet’éégodah bee ahantsiikeesda dooléeł nihiwáashindoon át’éhągǵíí dóó nihił haz’ánígíí doodaii’ tówánanígóó kéyah adahoot’éhígíí doodaii’ kéyah nijigháádéq’ azaashǵǵ’ t’ásahdii bilhaząqndi, áadóó nanála’bígó bikáá’ kéhojít’ǵigo azhąshǵǵ’ doo t’áá bi adahnahat’áada ndi doodaii’ t’ááhó ádahnahwijit’áhígíí t’áábi’oh ndi.

Táá Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Tsidǵi t’áá ájít’é bee háhaz’ą’ iiná’ázhdoolǵigo áadóó ’aldó t’áá yini k’ehgo hołǵilgo hołhaz’áqadoo.

Dǵǵi Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Ła’dah éi doo naalteeh’é dooleelda dóó dooháida yá naal a’ǵi dooleel da dóó doo naalteh’é adoolniitgo doo bee haz’áqada.

Ashdlá’ Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá heíıda éi doo atídoolniłlda áadóó ’aldó’ doo t’áá na’níle’dii diné doo idlǵǵigo baa tsehodidookosda.

Hastąq Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Tsi’dǵi T’áá ájít’e há bee haaz’ą’ haa’akowhiindzingo t’áá altsohjǵ’ bíla’ashdlá’ii jilǵigo bee haz’áanii yeehas’ą.

Tsosts’id Góne’ Yisdzohígíí

Tsi’dǵi t’áá ájít’e ahejǵłt’é bee haz’aanii binahjǵ’ dóó doo ho’doolch’ǵíh da dooleel aheelt’éego haahóchǵ’í’ bee haz’áanii binahjǵ’ t’áá ajiltsoh éi hak’éstǵi’ haahóchǵ’go binahjǵ’ doo hodoolch’ǵǵ’ da dii doo bił adodzih da. Kwe’é bee ha’oodzǵíhígíí doo ooch’ǵıd habizhdiyool’aał da.

Tseebíı Góne’ Yisdzohígíí

Tsi’dǵi t’áá ájiltsoh bee háhaz’ą’ t’áa doole’é há hasht’e doolnǵlgo wáashindoon áájǵi yá ’ééhósínígíí ákót’éego bee haz’áanii bee há’ahoot’ǵ’ yéq’ bílasizhgo.

Náhást’éı Góne’ Yisdzohígíí

T’áá háıda éi biniinaanii ádingo doo bi’didool tsoolda dóó doo yah’adoolt’eeł da dóó doo ch’ı dinóol cheel da.

Neeznáá Góne’ Yisdzohígíí

T’áá ájiltsoh bee há’ahóót’ǵ’ t’áá aheel t’éego diné bináál’ há baahwinit’ǵigo doo háájıda ach’ǵhjǵ’ niłíígíí bináál’ éi há yaa nıdáast’ǵıdgo yee nidahodoo’áál bee há ahoot’ígíí dóó bee hóholnígíí dóó ha’át’ǵishǵǵ’ awáalyahjǵ’ bee hak’ehást’ahígíí.

Ła’ Ts’áadah Góne’ Yisdzohígíí

Tsidǵi t’áá’ ajiltsoh hak’ihodiit’ánígíí doo ajit’ǵigo hanitsáhákees nłéı bee hasáanii bee hahwinist’iin doo indah t’áá’ aanıı’ aájít’ǵigo beehwéeehozingo bee ach’aah hazhdoodzihígíí áłtso ájıılaago.

T’áá háııdah doo t’áá’aniájít’ǵigo bee hak’ıho doot’ah da doo ájít’ǵigo. T’áá doo ajiit’ǵigo bee hak’éhest’ahgo kéyah t’áá nahwiiz’áandéq’ dóó tówonanidǵi bíbeehazáanii k’izhnıı’ı’ ho’dı’niıgo áhoo dzaa yéqđąq’. Áadóó aldó’ bee haz’áanii yee nihodoo’aałǵíí doo bíláahgo yee há ni’hodoo’áál da.

Naakits’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá heııda bił haz’ánígíí bá’ áchínıınıı dah bighan dah doo háıı t’áaadah eıı baa tǵǵ’ doodáaldah. T’áá ajiltsoh bee haz’áqanii bik’ehgo bee háhóchǵ’ı.

Taa’ts’adah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajıltoh éi t’áá hozhnizingóó nijigháago dóó haghan azhoolǵigo bee há hazą.

T’áá ajiltsoh éi kéyah biı’ hájineehgo bee há hazą áadóó t’áá hohakéyah bíı’ yah’anıjınee hgo aldó’ beeháhazą.

Dǵǵts’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiltsoh náánałahjǵ’ kéyah biish dınoócheelgo doo atihodoonǵlgo bee há hazą.

Ákondi dii béehaząqánígíí éi doo choıdoo’ǵıł da awáalyahjǵi naazt’ı’ǵııı bik’eezhoochéelgo. Áadóó áłdo’ kéyah t’aasi’áqandéq’ beheehaząqanii biłiisihgo éi doo choiı’ doo’ǵıłda.

Ashdla’ts’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh doone’é jílínígíí bee háhaz’á.

Héíídah éíí dóone’é nilínígíí doo baqah doot’ííldah.

Hastaqats’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Diné dóó sáanii neeyánígíí áadóne’é nilígíí dóó be’oodla’ éíí doo bich’áqahgo adooyehgo báhazá. Alts’áájí aheelt’éego áhé’eskeh beehaz’áqanii bik’ésti’ áádóó ba’álchíní hoodooleelgo bee báhazá áádóó álts’á’ít’aashgo bee bá ahoot’í’.

Ahidii’ aashígíí álts’aqji t’áábiniik’ehgo áłhaadoot’ash.

Hooghan hazááqdoó éí iiná hadahaazt’i’ dinétahjíí dóó beehazáqanii baanchí’.

Tsosts’idts’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ájiltsoh kéyah t’áa adiighahágó hweehodooleelgo bee háhaz’á doodaii’ díkwíjilt’éegodah kéyah dajótá’go beeháhaz’á.

Héíídah éí t’áadoo biniinaanígó kéyah doo bighah doot’áál dah.

Tseebíits’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ájiltsoh bee ba’ahóót’i’ t’áa hó adahnahojit’áago dóó nitsijikeesgo dóó hwe’oodla’ hólóogo díí bee há’ahoot’i’ígíí naanálahjí’ hwe’oodla’ígíí bee’izhdidoo’gaałgo bee haz’á. Dinétahjí hwe’oodla’ígíí bee hwééhozin doo áádóó bee nazhnitin doo. Áádóó aldó’ áájí bá hozhdísín doo.

Nahast’éits’áadah Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ájiltsoh t’áadoo’é baa ntsijikeesgo bee hazdoodzihgo bee háhaz’á. Díí baa ntsijikeesígíí éí héíidah doo háni’ iidoolííłda. Áádóó bikah nazhnitáago dóó nízhdííłago bee hadeesdzih jinizingo béesh halne’é, naalkidídah doodaii’ naaltsoos biyi’jí’ bee hazdoodzihgo bee háhaz’á.

Naadíín Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ájiltsoh alah nijídleehego dóó áłhiłdajidlíígo bee háhaz’á.

T’áa héíidah éí doo íínízingo doo atah doolt’eełdah.

Naadiin Ła’ Góne’ Biyi’ Yisdohígíí

T’áa ajiltsoh bee há’ahóót’i’ hakéyah biwááshindoon atahjilíígo doodaii’ naat’áanii ninádaji’niłgo.

T’áa ajiltsoh aheelt’éego há’ahóót’i’ hakáh ana’áw’o’ dooleel hakéyah bi’yi’di.

Diné áyisí beebóholníłh biwááshindoon yee yáhwíidool’aahígíí. Díí bee ho’a’ígíí bee hadoodzih dóó t’áa bá náhoo’aa góne’ éí aná’á’ah dooleel. Áádóó t’áa altsoh aheelt’éego ánída’jii’ah dooleel t’aadoo la’ bíł ííshjáná ájósíní áádóó t’aahójinízingo ánáji’ah doo.

Naadiin Naakí Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh diné bitah jílínígíí bee há ahóót’i’ bee haa’ahayáq dooleelígíí díí t’áa át’é kéyah dahsi’ánígíí doo nahasdzáán yee áłkáh anájahígíí bá bóhoneedzánígíí há’at’ííshjí bee hólónígíí yee adoolwoł béeso dah, áádóó bee a’doonígíí binahjí’ yee ilíígo ádaantsíkees dooleel t’áa bi sizínígíí yee hádidoo’nííł.

Naadiin Táá’ Góné Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh ndazhdoolnishgo bee hahaz’á, t’áa hó naanish jinízínígíí, t’áa hó naanish hoł yá’át’éhehéígíí díí naanish adínígíí bits’aq áhát’í.

T’áa ajiltsho t’áadoo ho’dool chí’ídí aheelt’éego hach’i’ni’iilyeedoo naanishígíí bííghahgo.

T’áa ajiltsoh ndajilnishígíí bee há ahoot’i beelt’eego hach’i’ ni’iily’éego binahji’ t’ááhó dóó há áłchíní yee hináadoo bíłá’ ashdla’ii baqah ilínígí’ át’áo áádóó bi’óhjinéelánígíí há biidoot’áál áhót’éédaq’ diné bee bíkáh aná’áwo’ adéé’.

T’áa ajiltsoh éí bee há ahóót’i’ naanish yee da’ahótá’ígíí atah hazhdidoolíilgo dóó bee atah jidooghááłgo t’ááhó jizinígíí bee adaa’áhøjilyáq doo biniyé.

Naadiin Díí’ Góné’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh bee há ahóót’i’ haazhdoolyihgo dóó níík’eh njigháadoo áádóó naanish ahee’iikeedígíí bee ha’hazáánígíí át’áo nijilnishdoo dóó la’ ajídah doo na’anishgo bee hoo’ aahgo t’áa biniyé hach’i’ azláadoooleel.

Naadiin Ashdla’ Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ájiltsoh bee há ahóót’i’ bik’ehgo’ iiná azhdoolííłtígíí t’áa hó hats’íis yineelánígíí dóó ha’álchíní t’áa hoolta’go. Jó éí ch’iyáán lá, éé’ lá, hooghan lá, dóó azee’ ál’ííji bee aa’áháyánígíí lá dóó diné bee bíka’ánawo’ déé’ áádóó bee há ahoot’i’ háadidah naanish ásdiingo nát’áq bee aa’ áháyánígíí t’áa hólóodoo, azhąshíí dajitsaah ndi dóó hach’i’anáhoot’i’ ndi, bíł hijiináanii haq’ ádin silíígoda áádóó sá jizhlíigo doodaii’ hwe’iina’ bi’oh silíígo t’áadoole’é bits’áqádoó t’áa hó hwe’iina’ doo bee hóhólníłh da silíigo dah.

Amá jilíigo dóó áłchíní jilíigo bee há ahoot’i’ haa’ ahayáqádoó áádóó háka ana’áwo’doo. Áłchíní t’áa ajiltsoh bimá dóó bizhé’é aheeskéego bi’dizhchínígíí doodai bimá dóó bizhé’é doo aheeskéego bi’dzhchínígíí da t’áa ajiltsoh éí dinétahjí haa hastihgo bee ák’i hozhdoodlííł.

Naadiin Hastaq Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh íízhdooltahego bee ha’ahoot’i’. Áłchíní t’óó ha’ altáádoó t’áájiiik’e ’íidooltah. Áłchíní yázhi éí t’áa iyisi t’áa íidooltah. Naanish bóhoo’aah baa da’ólta’ dahółq doo áádóó hódahgo da’ólta’ígíí dahółq doo t’áa altsóníłá áádóó hodahgo ółtaígíí aldo’ bizhneelá nígi át’áo iizhdooltah.

Ółta’ éí hólóqodoó bíla’ asdla’ii yee hadidooníłji’ áádóó yee bidziildoo binahjí’ bee há adahazt’i’ígíí yá hodisin doo. Díí éí yee ak’i’diitáqádoó bee ha’jólníidoo t’aa áłtsoji’ k’eh bijinií doo náánála’ dóone’é dóó óodláni danilínígíí. Díí binahjí t’éí yá kéyah áłhii’ sinilígíí t’áadoo iits’á’i alyíł dandlíí doo.

Ámá dóó ázhé’é éí áłtsé aláájí’ bee bá ahoot’i’ bá’ áłchíní yaa iidooltahígíí yee yáh hadoozih.

Naadiin Tsostsid Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh bee há’ahoot’i’ t’áa hózhnizinjí’ atah bílkeehojit’íínígíí bíł iiná azhdoolííł, bina’ ach’aqah dóó łahdóó bee ázhdoolwoł bee naas bee idahwiidoo’ áłígíí bee ák’íhwíizhdoodlííł

T’áa ajiltsoh bee há áhoot’i’ doo áłłínii dóó á’íínígíí bee aa’áhyáqgo éí heishíí íłííshjání íiyííłaaígíí bizhi’ bikáadoo.

Naadiin Tseebíí Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh beehá áhoot’i’ diné áłqá áťégo dóó nahasdzáán t’áa si’áándéé bíbeehazá díí kwé’é bee ha’oodzí’ígíí t’áa át’é bee baa’ ákohoniidzíí doo.

Naadiin Náhast’éí Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áa ajiltsoh bílkééhojit’ínígíí éí łahdóó naanish bee aká azhdoolwoł t’áa hwozhnízíngo. Díí binahjí t’áa’ hójizinígíí bee hazhdidoonííł.

Díí bee há ahóót’i’ígíí dóó t’áa hwozhnizinjí’ bee ndoo’nishgo éí t’áa lá’i jínitnínigo bee hóholníłh beehazaqanii yee hasánjí’ át’ehígíí, éí binahjí’ baa ’ákóhwiindzin dóó díłzin, náánála’ bee bá áhoot’i’ígíí dóó t’áa binizinjí’ át’éhígíí, éí bik’ehgo áda’ ada’ alńínígíí t’áa altsóní diné bá át’é.

Díí adahazt’i’ígíí dóó t’áániik’eh na’adáhígíí éí díí kéyah áłhii’siníłtígíí binyé ályaa éí bíbehazáqanii doo bee al’aq’ á’téedah dooleel.

Tadíín Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

Díí kwe'é ha' oodzi'ígíí éí heit'áo dah nááná la' kéyah da si'áńíígíí doodaií' dahjookahígíí doodaii' la'jizí éí doo heit'áo dah ha'oodzígíí jidoolchq̣łda.